

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

9 JUILLET 1953.

PROJET DE DECLARATION

relatif à la revision des articles 1, alinéa 4, 25, 39, 47, 52, 57, 68 de la Constitution et des dispositions transitoires aux articles 47, 53 et 56bis.

AMENDEMENTS

PRÉSENTÉS PAR MM. PIERSON,
SPAAK ET BUSET.

I. — Dans l'énumération des articles à réviser, insérer ce qui suit, dans l'ordre numérique :

1. — de l'article premier, alinéa 3;
2. — du titre II par addition, après l'article 6, d'un ou plusieurs articles en vue d'affirmer les droits au travail, à la sécurité sociale, au repos, aux loisirs;
3. — de l'article 59, par son abrogation;
4. — de l'article 84, par son abrogation;
5. — de l'article 105, deuxième alinéa;
6. — des articles 132 à 139 par leur abrogation.

II. — Remplacer les mots : « 2) de l'article 25 » par ce qui suit :

« 2) du titre III par insertion d'un article 25bis en vue de permettre l'adhésion de la Belgique à des entités de droit international et le transfert à ces entités par une loi réunissant les deux tiers des suffrages, de pouvoirs exécutifs, législatifs et judiciaires. »

JUSTIFICATION.

1) Article 1er, alinéa 3. — Cet alinéa confère à la loi la compétence de diviser, s'il y a lieu, le territoire national en un plus grand nombre de provinces que celui établi par le deuxième alinéa du même article.

Il paraît souhaitable de donner à la loi le pouvoir de diviser le territoire en un plus petit nombre de provinces. Toutefois, vu les conséquences importantes qui pourraient découler de pareille réforme admi-

Voir :

556 : Projet de déclaration.
595 et 611 : Amendements.

9 JULI 1953.

ONTWERP VAN VERKLARING

betreffende de herziening van artikel 1, lid 4, artikelen 25, 39, 47, 52, 57 en 68 van de Grondwet en van de overgangsbepalingen van de artikelen 47, 53 en 56bis.

AMENDEMENTEN

VOORGESTELD DOOR DE HEREN PIERSON,
SPAAK EN BUSET.

I. — In de opsomming van de te herziene artikelen, met inachtneming van de numerieke volgorde, invoegen wat volgt :

1. — het eerste artikel, derde lid;
2. — titel II met het oog op de toevoeging, na artikel 6, van één of meer artikelen, ten einde het recht op arbeid, op maatschappelijke zekerheid, op rust en vrije tijd te bevestigen;
3. — artikel 59, met het oog op de intrekking er van;
4. — artikel 84, met het oog op de intrekking er van;
5. — artikel 105, tweede lid;
6. — de artikelen 132 tot 139, met het oog op de intrekking er van.

II. — De woorden : « 2) artikel 25 » vervangen door wat volgt :

« 2) titel III, met het oog op de inlassing van een artikel 25bis, ten einde de toetreding van België tot entiteiten van internationaal recht mogelijk te maken, alsmede de overdracht van uitvoerende, wetgevende en rechterlijke machten aan die entiteiten, door een wet die met twee derde van de stemmen wordt goedgekeurd. »

VERANTWOORDING.

1) Artikel 1, lid 3. — Bij dit lid wordt aan de wet de bevoegdheid opgedragen om, zo daartoe reden bestaat, het grondgebied te verdelen in een groter aantal provinciën dan vastgesteld in het tweede lid van hetzelfde artikel.

Het lijkt gewenst dat aan de wet de bevoegdheid zou worden verleend om het grondgebied in een kleiner aantal provinciën te verdelen. Gelet, evenwel, op de belangrijke gevolgen welke zulke administra-

Zie :

556 Ontwerp van verklaring.
595 en 611 : Amendementen.

G.

nistrative, il importe de préciser que pareille loi devrait réunir la majorité qualifiée des deux tiers des suffrages.

2) *Addition d'un ou de plusieurs articles après l'article 6 de la Constitution.* — Notre Constitution est du type positif. Son titre II contient cependant l'énoncé de droits que l'idéologie de la révolution française a consacrés comme représentant les prérogatives imprescriptibles de la condition humaine.

La doctrine s'accorde cependant pour reconnaître que les droits du citoyen belge proclamés par les articles 4 à 24 constituent des principes fondamentaux de notre droit positif.

Le contenu des droits de l'homme et du citoyen a connu depuis 1789 une évolution sensible. Il suffit pour s'en convaincre de mesurer le chemin parcouru en comparant à la déclaration française la proclamation des Nations Unies et celle du Conseil de l'Europe.

Il ne semble pas opportun de porter atteinte à l'homogénéité de notre charte fondamentale en incluant dans le titre II de la Constitution l'énoncé de principes purement idéologiques auxquels l'évolution du droit ne permettrait pas de rattacher des droits subjectifs.

En revanche, on ne peut concevoir que la quatrième constituante néglige de proclamer des droits de l'homme et du citoyen dont l'évolution sociale et économique a démontré le fondement.

Il y a donc lieu de procéder aux additions nécessaires pour que notre charte fondamentale proclame, à côté des droits conférés par nos constituants de 1831, le droit au travail, à la sécurité sociale, etc.

Nous proposons l'addition de deux articles nouveaux :

6bis : Chacun a droit au travail. Nul ne peut être lésé dans son travail ou emploi, en raison de ses origines, race, opinions ou croyances.

6ter : Chacun a droit à la protection de sa santé, à la sécurité, aux repos et loisirs. Quiconque est incapable de subvenir à sa subsistance a droit d'obtenir de la collectivité des moyens d'existence.

3) *Addition d'un article 25bis.* — Il paraît manifeste qu'il ne suffit pas, pour permettre des transferts de pouvoirs à une autorité supranationale, de modifier l'article 68.

Cet article traite des pouvoirs du Roi.

Les transferts ou délégations de pouvoirs à une autorité supranationale doivent pouvoir porter sur les trois pouvoirs autonomes qui sont ceux de la souveraineté nationale.

Il nous paraît, d'autre part, que l'article 25 forme un tout et est le fondement de notre démocratie parlementaire.

Dans ces conditions, il paraît préférable de prévoir l'adhésion éventuelle de la Belgique à des entités de droit international dans un article distinct pour lequel le texte suivant peut être suggéré :

« La Belgique peut adhérer à des entités de droit international. Pareille adhésion peut être accompagnée du transfert de certains pouvoirs exécutifs, législatifs et judiciaires. Ces transferts doivent cependant réunir une majorité qualifiée des deux tiers des suffrages. »

4) *Article 59, par son abrogation.* — Cette disposition paraît plus nuisible à la bonne exécution du travail parlementaire qu'elle ne présente d'avantages. L'abrogation de cet article peut donc être envisagée.

5) *Article 84, par son abrogation.* — La crainte des dangers qui a inspiré la disposition de l'article 84 n'est certes plus de mise.

Il s'indique donc de proposer la suppression de cette disposition qui empêche toute révision constitutionnelle pendant une régence.

6) *Article 105, second alinéa.* — Le second alinéa de l'article 105 dispose qu'il y a des tribunaux de commerce dans les lieux déterminés par la loi.

A diverses reprises, des voix autorisées se sont élevées pour demander la suppression des juridictions consulaires dans le cadre d'une réforme de notre organisation judiciaire.

Sans aborder le fond, il serait souhaitable de permettre pareille réforme de l'organisation judiciaire, en supprimant la nécessité, pour la réaliser, de reviser spécialement à cet effet la Constitution.

7) *Article 132 à 139, par leur abrogation.* — Il semble opportun de supprimer le titre VIII contenant des dispositions transitoires.

Celles-ci alourdisent inutilement le texte de la Constitution.

tiève hervorming zou kunnen hebben, dient nader bepaald dat dergelijke wet de vereiste twee derde meerderheid der stemmen zou moeten wegdragen.

2) *Invoeging van een of meer artikelen na artikel 6 van de Grondwet.* — Onze Grondwet behoort tot het positief type. In haar titel II komt nochtans de opsomming voor van de rechten die door de ideologie van de Franse revolutie werden gehuldigd als zijnde de onaantastbare voorrechten van de menselijke staat.

De leer is het echter eens om te erkennen dat de bij artikelen 4 tot 24 afgekondigde rechten van de Belgische burger de grondbeginselen zijn van ons positief recht.

De rechten van de mens en van de burger hebben sedert 1789, naar de inhoud, een aanzienlijke evolutie doorgemaakt. Om zich een denkbeeld te vormen van de afgelegde weg, volstaat het de Franse Verklaring te vergelijken met die van de Verenigde Naties en met die van de Raad van Europa.

Het lijkt niet wenselijk afbreuk te doen aan het homogeen karakter van ons fundamenteel handvest, door in titel II van de Grondwet louter ideologische beginselen op te nemen waaraan, ingevolge de ontwikkeling van het recht, geen subjectieve rechten zouden kunnen verbonden worden.

Van de andere kant, echter, ware het onaannemelijk, dat de vierde constituante zou nalaten zekere rechten van de mens en van de burger te verkondigen, waarvan de sociale en economische evolutie heeft aangevoerd dat ze gegrond zijn.

De nodige bepalingen moeten dan ook worden ingelast, om in onze fundamentele keure, naast de door onze grondwetgevers van 1831 verleende rechten, ook het recht op arbeid, op maatschappelijke zekerheid, enz. op te nemen.

Wij stellen voor twee nieuwe artikelen toe te voegen :

6bis : Een ieder heeft recht op arbeid. Niemand mag in zijn werk of betrekking geschaad worden wegens zijn afkomst, ras, mening of overtuiging.

6ter : Een ieder heeft recht op de bescherming van zijn gezondheid, op zekerheid, op rust en vrije tijd. Wie onbekwaam is om in zijn onderhoud te voorzien, heeft recht op bestaansmiddelen op kosten van de gemeenschap.

3) *Toevoeging van een artikel 25bis.* — Het volstaat blijkbaar niet artikel 68 te wijzigen, om de overdracht van machten aan een supranationaal gezag mogelijk te maken.

Dit artikel handelt over de machten van de Koning.

De overdracht of delegatie van machten aan een supranationaal gezag moet kunnen slaan op de drie zelfstandige machten, welke de nationale souvereiniteit uitmaken.

Overigens is artikel 25, onzes inziens, een geheel en vormt het de grondslag van onze parlementaire democratie.

Onder die voorwaarden lijkt het verkieslijker, de eventuele toetreding van België tot entiteiten van internationaal recht te behandelen in een afzonderlijk artikel, waarvoor de volgende tekst kan worden voorgesteld :

« België kan toetreden tot entiteiten van internationaal recht. Een dergelijke toetreding kan gepaard gaan met de overdracht van sommige uitvoerende, wetgevende en rechterlijke machten. Die overdrachten moeten nochtans een gequalificeerde meerderheid van twee derde der stemmen verwerven. »

4) *Artikel 59, door opheffing er van.* — Die bepaling schijnt meer nadelen dan voordelen op te leveren voor de degelijke uitvoering van het parlementair werk. De opheffing van dit artikel kan dus overwogen worden.

5) *Artikel 84, door opheffing er van.* — De vrees voor de gevaren, waardoor de bepaling van artikel 84 werd ingegeven, is zeker niet meer verantwoord.

Het past derhalve de afschaffing van die bepaling voor te stellen, waardoor iedere grondwetsherziening tijdens een regentschap wordt verhindert.

6) *Artikel 105, tweede lid.* — Het tweede lid van artikel 105 bepaalt dat er rechtbanken van koophandel zijn in de plaatsen aangeduid door de wet.

Herhaaldelijk zijn gezaghebbende stemmen opgegaan om de afschaffing van de rechtbanken van koophandel, in het kader van een hervorming van onze rechterlijke inrichting, te vragen.

Het zou gewenst zijn, zonder te raken aan de grond, een dergelijke hervorming van de rechterlijke inrichting toe te laten mits de noodzaak af te schaffen speciaal de Grondwet te moeten herzien om die hervorming tot stand te brengen.

7) *Artikelen 132 tot 139, door opheffing er van.* — Het schijnt wenselijk titel VIII, houdende overgangsbepalingen, weg te laten.

Deze verzwaren op onnodige wijze de tekst van de Grondwet.

M.-A. PIERSON,
P.-H. SPAAK.
Max Buset.